

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko Ł. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie

z dnia 25 maja 2015r.,

sygn. akt I.C.1290/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 39,16zł (trzydzieści dziewięć złotych szesnaście groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 listopada 2013r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałej części oddala powództwo;

II. w pozostałej części oddala apelację;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 300,-zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 2.07.2014r. powód M. W. wystąpił o zasądzenie od pozwanego Ł. B. kwoty 4.035,-zł z ustawowymi odsetkami: od kwoty 600,-zł od dnia 21.05.2013r., od kwoty 235,-zł od dnia 15.06.2013r., od kwoty 400,-zł od dnia 6.11.2013r. i od kwoty 2.800,-zł od dnia 10.06.2014r. – do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Dochodzone roszczenie obejmowało kwotę 3.800,-zł z tytułu kar umownych zastrzeżonych w § 4 ust. 7 łączącej strony umowy najmu lokalu mieszkalnego na wypadek niewywiązania się przez pozwanego z przewidzianego w umowie obowiązku przesyłania powodowi – listem poleconym lub faxem – dowodów wpłaty opłat związanych z użytkowaniem mieszkania (przy czym powód naliczył kary po 100,-zł za okres 38 miesięcy), a także kwotę 235,-zł z tytułu przewidzianego w § 4 ust. 8 umowy zwrotu poniesionej przez powoda składki za ubezpieczenie mieszkania.

W dniu 21.08.2014r. referendarz sądowy wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając żądanie pozwu.

Pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości oraz domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia na swoją rzecz od powoda kosztów procesu. Odnosząc się do pierwszego z dochodzonych roszczeń pozwany podniósł, że w okresie VII 2010 – X 2012 wykonywał obowiązek przesłania powodowi potwierdzeń przelewów dotyczących uiszczonych opłat za lokal, natomiast w okresie XI 2012 – VIII 2013 nie mógł się z niego wywiązać z uwagi na zaniechanie powoda, który miał wyłączony fax. Pozwany nie ponosi zatem winy. Ponadto pozwany zakwestionował sposób wyliczenia roszczenia wskazując, iż w umowie zastrzeżono jedną karę wynoszącą 100,-zł, a także podniósł zarzut nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). W odniesieniu natomiast do drugiego roszczenia pozwany stwierdził, że powód zawarł umowę ubezpieczenia już po wypowiedzeniu przez pozwanego umowy najmu, a zatem w sposób nieuprawniony próbuje kosztami obciążyć pozwanego. Ponadto z przedstawionej polisy wynika, że ubezpieczenie obejmowało również odpowiedzialność cywilną powoda w życiu prywatnym, a więc składka w wysokości 47,03zł z pewnością nie jest kosztem ubezpieczenia mieszkania. Z ostrożności pozwany podniósł zaś, że co najwyżej mógłby odpowiadać finansowo proporcjonalnie do okresu swojego zamieszkania w nieruchomości, a więc do kwoty 39,16zł.

Wyrokiem z dnia 25.05.2015r., sygn. akt I.C.1290/14 Sąd Rejonowy w Lesznie:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 617zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości oraz zarzucając: 1) sprzeczność ustaleń faktycznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegającą na błędnym przyjęciu, że pozwany w sposób prawidłowy wykonywał obowiązek zawiadamiania powoda o dokonanych opłatach oraz że nie ciążył na nim obowiązek ubezpieczenia mieszkania będącego przedmiotem najmu; 2) naruszenie art. 245 k.p.c. przez błędne uznanie, że przedłożone przez pozwanego potwierdzenia nadania faxu są dokumentami prywatnymi i w związku z tym mogą stanowić podstawę czynienia ustaleń faktycznych w zakresie wykonania przez pozwanego obowiązku informacyjnego wobec powoda. Z uwagi na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia na swoją rzecz od powoda zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Z uwagi na fakt, iż Sąd odwoławczy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, niniejsze uzasadnienie ogranicza jedynie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 505¹³ § 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie jedynie w niewielkiej części, odnoszącej się do roszczenia związanego z kosztami ubezpieczenia przedmiotowego lokalu mieszkalnego, co do którego strony wiązała w okresie od dnia 16.06.2010r. do dnia 31.08.2013r. umowa najmu.

Zasadny okazał się zarzut naruszenia art. 245 k.p.c. Sąd Rejonowy w ramach oceny materiału dowodowego, niejako automatycznie, potraktował przedłożone przez powoda potwierdzenia nadania faxu jako dokumenty prywatne i przypisał im moc dowodową wynikającą z art. 245 k.p.c. Jest to stanowisko błędne i zostało słusznie zakwestionowane w apelacji. Zgodnie z powyższym przepisem dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zarówno w orzecznictwie, jak i doktrynie ugruntowany jest pogląd, iż własnoręczny podpis wystawcy stanowi konieczny warunek uznania danego pisma za dokument prywatny, co wprost wynika z art. 245 k.p.c. (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2.04.2008r., III CSK 299/07, LEX nr 393875). Skoro zatem wydruk potwierdzenia nadania faxu nie jest opatrzony podpisem, nie może być traktowany jako dokument.

Wbrew założeniu skarżącego, nie oznacza to jednak, że omawiane wydruki pozbawione były jakiegokolwiek mocy dowodowej i w rezultacie nie mogły stanowić postawy ustaleń w niniejszej sprawie. Skarżący pomija bowiem art. 309 k.p.c., odnoszący się do „innych środków dowodowych”, z których sposób przeprowadzenia dowodu określa sąd, zgodnie z ich charakterem, stosując odpowiednio przepisy o dowodowych. Z treści cytowanego przepisu jasno wynika, iż ustawodawca nie zawarł w kodeksie zamkniętego katalogu środków dowodowych. W orzecznictwie jako inny środek dowodowy w rozumieniu tego uregulowania powszechnie traktuje się zaś przykładowo wydruki komputerowe (por. np. wyrok Sąd Najwyższego z 5.11.2008r., I CSK 138/08, LEX nr 548795). Nie ma żadnych przeszkód do odniesienia tego poglądu również do wydruku potwierdzenia nadania faxu, skoro podstawę zajmowanego stanowiska stanowi założenie, że w postępowaniu cywilnym dopuszczalne jest skorzystanie z każdego źródła informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jeśli tylko nie jest to sprzeczne z przepisami prawa. Istniały zatem podstawy do oparcia się przez Sąd I instancji na wydrukach przedstawionych przez pozwanego, przy czym nie ma racji skarżący wskazując, iż był to jedyny środek dowodowy na poparcie twierdzeń strony pozwanej. Sąd I instancji przeprowadził przecież również dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania pozwanego, a ten zeznał, że do października 2012r. na bieżąco przysyłał do powoda faxem potwierdzenia wszystkich dokonanych wpłat (zarówno z tytułu czynszu, jak i z tytułu pozostałych opłat związanych z korzystaniem z lokalu), natomiast później nie realizował tego obowiązku, gdyż numer faxu został wyłączony (k.167-168). Zeznania pozwanego Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne, a ocena ta nie została zakwestionowana w apelacji.

Te dwa środki dowodowe, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, w tym tego, iż powód dopiero po wypowiedzeniu przez pozwanego trwającej kilka lat umowy najmu zarzucił mu nierealizowanie obowiązku informacyjnego wynikającego z § 4 ust. 6 umowy (wezwanie z dnia 30.04.2013r. dotyczyło zapłaty kary umownej w wysokości 600,-zł „za nieterminowe wpłaty” – k.12, a dopiero w piśmie z dnia 21.05.2014r. mowa jest wyraźnie o niedotrzymaniu obowiązku informacyjnego z § 4 ust. 6 – k.17), pozwalają na zaaprobowanie ustaleń i rozważań Sądu I instancji, z których wynika, iż pozwany w okresie do października 2012r. wywiązywał się z obowiązku przysyłania powodowi kserokopii dowodów wpłaty czynszu i innych opłat, zaś późniejsze niewykonywanie tego obowiązku było wynikiem okoliczności, za które pozwany nie podnosi odpowiedzialności, co w konsekwencji zwalnia go od odpowiedzialności odszkodowawczej, również w postaci kary umownej (art. 471 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c.). Sąd Rejonowy słusznie podkreślił, że z mocy § 4 ust. 6 umowy najmu wybór sposobu przesłania kopii potwierdzeń wpłaty (listem poleconym lub faxem) należał do pozwanego, przy czym dopuszczając możliwość posłużenia się faxem powód przyjmował na siebie obowiązek współdziałania z pozwanym, polegającego na utrzymywaniu czynnego numeru faxu, z którego to obowiązku od listopada 2012r. się nie wywiązywał (art. 354 § 2 k.c.). Pozwany od tej daty nie był zatem w stanie wykonać przewidzianego w umowie obowiązku informacyjnego w formie, którą konsekwentnie stosował od czasu jej zawarcia, nie mógł też przysyłać powodowi potwierdzenia uiszczenia czynszu najmu, skoro czynsz ten miał być płatny na wskazany w umowie rachunek bankowy (§ 4 ust. 1), zaś przelewy kierowane przez pozwanego na ten rachunek były zwracane. Skoro zaś w okolicznościach niniejszej sprawy w ogóle nie zaktualizowały się przesłanki naliczenia kary umownej, straciły na znaczeniu zarzuty apelacji zmierzające do podważenia – jako naruszającego art. 65 § 2 k.c. – stanowiska Sądu I instancji, według którego kara ta w kwocie 100,-zł mogła być nałożona tylko jednorazowa, nie zaś za każde naruszenie comiesięcznego obowiązku informacyjnego.

Nie można natomiast podzielić dokonanej przez Sąd I instancji oceny drugiego z dochodzonych roszczeń. Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z § 4 ust. 8 umowy najmu na pozwanym ciążył obowiązek ubezpieczenia „najmowanego obiektu” i przedstawienia powodowi kopii polisy względnie zwrócenia wynajmującemu kosztów ubezpieczenia. Wbrew pogładowi Sądu I instancji, obowiązku tego nie wyłączał brak dokładnych ustaleń odnośnie do zakresu ubezpieczenia. Rację ma skarżący, iż niesprecyzowanie zasad ubezpieczenia oznaczało jedynie, że pozwany mógł zawrzeć umowę ubezpieczenia mieszkania na dowolnie przyjętych przez siebie warunkach. Z zeznań pozwanego wynika zresztą, że takie umowy ubezpieczenia zawierał w pierwszych dwóch latach trwania najmu. Niewywiązanie się przez pozwanego z obowiązku ubezpieczenia lokalu w kolejnych latach uprawniało natomiast powoda do samodzielnego zawarcia stosownej umowy i żądania – na podstawie § 4 ust. 8 umowy najmu – zwrócenia mu kosztów ubezpieczenia (nie zaś, jak podnosi się w apelacji, żądania zapłaty kary umownej). Bez znaczenia dla samego powstania obowiązku zwrotu kosztów ubezpieczenia pozostaje okoliczność, iż powód zawarł umowę ubezpieczenia

już po złożeniu przez pozwanego oświadczenia o wypowiedzeniu stosunku najmu; należy bowiem uznać, że pozwany powinien albo sam ubezpieczyć mieszkanie, albo też ponieść koszty ubezpieczenia za cały czas trwania najmu, również w okresie wypowiedzenia, skoro i w tym czasie był uprawniony do korzystania z lokalu na warunkach określonych w umowie oraz w obowiązujących przepisach. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany trafnie zwrócił natomiast uwagę, że zawarta przez powoda umowa ubezpieczenia z dnia 15.06.2013r. obejmowała również odpowiedzialność cywilną w życiu prywatnym, a zatem na pozwanym nie spoczywał obowiązek zwrotu powodowi poniesionej w związku z jej zawarciem składki w kwocie 47,03zł. W pozostałym zakresie, tj. co do kwoty 187,97zł, składka dotyczyła ubezpieczenia mieszkania wraz z wyposażeniem, z tym że należy podzielić stanowisko pozwanego, iż powinna go ona obciążać nie za cały okres ubezpieczenia wynoszący jeden rok, lecz proporcjonalnie – w stosunku do czasu trwania umowy najmu, tj. za okres 2,5 miesiąca (od 15.06.2013r. do 31.08.2013r.). Tylko bowiem w tym czasie pozwany miał obowiązek ubezpieczenia lokalu i należy zakładać, że gdyby sam zawarł umowę, to rozwiązałby ją po zakończeniu najmu i odzyskał część składki. W rezultacie powodowi należała się kwota 39,16zł [(187,97zł / 12) x 2,5 = 39,16zł] wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13.11.2013r. do dnia zapłaty. Termin zwrotu powodowi jako wynajmującemu kosztów ubezpieczenia nie został oznaczony w umowie najmu ani nie wynika z właściwości tego zobowiązania, a zatem pozwany winien był uiścić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu do wykonania (art. 455 k.c.). Powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 253,-zł z tytułu kosztów ubezpieczenia pismem z dnia 22.10.2013r. (k.14). W aktach sprawy brak jest dowodu doręczenia pozwanemu tego pisma, natomiast skoro pozwany odpowiedział na wezwanie listem nadanym w dniu 13.11.2013r. (k.114-115), należy uznać tę datę jako dzień popadnięcia w opóźnienie skutkujące obowiązkiem zapłaty odsetek ustawowych (art. 481 § 1 i 2 k.c.).

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. częściowo zmienił zaskarżony wyrok w sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 39,16zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13.11.2013r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną. Sąd Okręgowy nie zmieniał zawartego w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu w I instancji, gdyż uwzględniając ostateczny wynik sprawy odpowiada ono treści art. 100 zd. 2 k.p.c. Również o kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając nimi w całości powoda, gdyż pozwany uległ tylko co do minimalnej części swojego żądania (powodowi zasądzono zaledwie ok. 1% dochodzonego roszczenia). Na etapie postępowania apelacyjnego pozwany wyłożył koszty zastępstwa procesowego – wynagrodzeni reprezentującego go adwokata, którego wysokość ustalono na 300,-zł (stosownie do § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 3 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, t.j. Dz.U. 2013/461). Powyższe koszty powód winien zwrócić pozwanemu.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk